

GLASILO

„Slovenskega osrednjega čebelarskega društva za Kranjsko, Koroško in Primorsko“
s sedežem v Ljubljani ter „Slov. čebelarskega društva za Spodnje Štajersko“.

Urejuje FRANČIŠEK ROJINA.

Izhaja 5. dan vsakega mesca in se pošilja udom zastonj.

Leto XI.

V Ljubljani, meseca septembra 1908.

Štev. 9.

Mesečna opravila.

Spisuje Hinko Zirkelbach.

September.

Čebelarji, ki čebelarijo v krajih, kjer je dobra jesenska paša, namreč ajda, resje in otava, ali če so čebele prepeljali v pašo, lahko zaznamujejo letošnje leto med dobro letino. Za razvoj čebel je bila pomlad jako ugodna. Vreme je bilo lepo in gorko, da so čebele lahko obrale črešnjo, jagodo in sadno drevje. Vkljub temu, da je porabila zalega veliko medu in obnožine, so bili plemenjaki zelo medeni. Toda prišla je dolgotrajna suša. Lipa in kostanj sta bila v najlepšem cvetju, toda vsled suše nista medila. Tudi na travnikih niso medile cvetlice. Poprej tako medeni plemenjaki so imeli dan za dnevom manj medu, zato tudi niso dosti rojili, čeprav so bili zelo živalni. In ravno to je bila še sreča za čebelarja, da letos ni bilo veliko rojev. Zakaj pitati je bilo treba plemenjake in roje ob času, ko bi morali biti dovolj paše. Čebelarji ne obupajo tako hitro. Tolažili so se, da vedno le ne bo suše, in bo morda za to boljša jesen. Niso se varali. Dež je dobro namočil zemljo še ob pravem času. Pognala je otava, zacvetela ajda, resje in druge medene rastline. Ker je bilo skozinskoz vreme ugodno, so čebele neumorno delale in kmalu se je zadaj zasvetil med v veliko veselje čebelarjevo. Četudi niso imeli čebelarji letos veliko panjev zaradi pičle rojitve, imeli so pa zato skupno, nerazcepljeno moč, in ta je največ vredna. Kaj pomaga čebelarju kup slabičev? Gotovo bodo imeli letos več medu kot druga leta, četudi imajo manj panjev. Najbolj medeni bodo jalovci. Ti bodo zalegli gotovo za tri roje prejšnjih let.

Naša čebela je rojivka in rojena za kraje z jesensko pašo. Spomladi in poleti čebele sproti vse porabijo za zalego, kar naneso. Le malokdaj lahko čebelar tudi poleti vzame preostanek medu, in še tedaj ni gotovo, da mu ostane. Ako nastopi slabo vreme ali dolgotrajna suša in slaba jesen, mora zopet vrniti, kar je vzel.

Kolikor bolj se bliža jesen, toliko manj je v panju zalege, in toliko več preostaja medu. Čebele proti jeseni tudi prepode trote, ker so doslužili svojemu namenu in porabili veliko medu. Matico čimdalje manj pitajo z beljakovino, ki se pretvori v matici v jajčeca, in vsako celico, iz katere se je izlegla čebela, sproti zalijo vsaj s kapeljco medu, da matica ne more zaleči jajčeca vanjo. Tako je vališče proti jeseni čimdalje manjše, zato pa ostaja medu vedno več, seveda ako je paša. Koncem septembra je poležena skoro vsa zalega, le tuintam se dobi v središču vališča nekaj pokrite zalege.

Tu se vidi, kako je Bog modro vse vstvaril. Človek vé, da pride zima, zato se pred zimo preskrbi za vse, česar potrebuje za zimo. Čebele pa še niso doživele zime, tudi niso naprej vedele, da pozimi ni paše, vendar so se po naravnem nagonu, danega jim od Stvarnika, pripravile za zimo, predno je minula paša. Celo vse špranje so zadelale s smolo sedaj, ker pozneje smole ne bodo dobile.

Sedaj pa preidimo k čebelarским opravilom v tem mescu. O Malem Šmarnu navadno mine paša. Otava je pokošena, ajda in resje odcveté. Tuintam dobé čebele še kaj malega, kar pa ne pride v poštev. Čebele imajo nagon vedno le nabirati in donašati, in ker zunaj ni paše, silijo v tuje panji. Čebele se pred žrelom napadajo in trkljajo po bradi ali pa obletavajo panji od vseh strani, in se izkušajo vtihotapiti. Ko to opazi čebelar, naj nemudoma izoži izletnico, da zamoreta iz panjú in v panj le po dve čebeli. S tem zabraniš rop. Čebele laglje stražijo ozek vhod, kot širokega.

V jeseni čebelar seje in žanje. Pregleda vse panji, določi in uredi plemenjake, ki so podlaga nadaljnemu čebelarstvu, odvzema med in satovje, združuje, pita itd.

Vsa dela pa opravlja čebelar šele koncem mesca, t. j. o sv. Mihelu, ko je poležena zalega, in sicer pri lepem vremenu vedno le zjutraj ali proti večeru, kadar čebele ne lete, sicer šum čebel in duh medu privabi roparice, in vname se rop. Le pri deževnem vremenu se lahko dela v čebelnjaku cel dan. Tudi v sobi tik okna se lahko to opravlja, kakor dela oče Pavlin, toda soba ne sme imeti več kot eno okno, ali pa morajo biti druga dobro zastrta. Čebele lete na svetlo, in na vseh oknih bi jih bilo polno. Čebelar bi imel priliko, da bi lahko štel čebele. Ako pa je samo eno okno zaprto in svetlo, je res začetkom, ko se panj odpre polno čebel, a kmalu se vrnejo v panj na šum, ostale se pa zapodi v panj z dimom in omelom.

Ker je plemenjak podlaga nadaljnemu čebelarstvu, imeti mora vse pogoje, ki so zato potrebni: 1. mlado krepko matico, 2. dovolj čebel, 3. zadosti medu in obnožine, 4. čedno satovje, 5. pravilno stavbo satovja.

1. Matica mora biti krepka, mlada in izgojena v polku, ki se je najbolj odlikoval, ker ona podeduje vse lastnosti. Starih matic ni puščati za plemo še nadalje. Morda je bila letos najboljša in prekosila marsikako mladico, drugo leto bo opešala, ker ji bodo pošle semenske nitke, ali pa umre čez zimo.

2. Dovolj čebel. Prezimijo navadno le najmlajše čebele, ki v jeseni še niso prišle v pašo. Starke večinoma padejo pred zimo ali kmalu po zimi. Sedaj močni panj je spomladi slabič. Da bo čez zimo dovolj mladih čebel, združi čebelar jeseni čebele. Čim močnejši je panj, tem gorkeje je v panju, zato čebele tudi primerno manj potrebujejo živeža, s katerim si proizvajajo gorkoto.

3. Zadosti živeža. Od oktobra do aprila potrebuje močan panj 12 kg živeža. Najbolje je kakih 8 kg medu in 4 kg sladkorja. Prvič je sladkor ugoden za prezimovanje, ker se ne strdi ali kandira, in drugič ima tudi čebelar pri tem dobiček. Recimo, da prezimi 20 panjev in vsakemu dá 4 kg sladkorja. Potemtakem lahko odvzame 80 kg medu. Kilogram medu stane 1 K 20 h, t. j. 96 K. Sladkorja rabi 48 kg skuhanega z 32 kg vode, da nadomesti 80 kg medu. Kilogram kristaliziranega sladkorja stane 72 h, skupaj 34 K 56 h, tedaj dobička 61 K 44 h. Čez zimo sladkor čebele same pojedó, za zalego spomladi jim ostane med. Zalega mora imeti med, ker sladkor nima v sebi tistih snovi kot med. Vsak čebelar lahko hitro izračuna, koliko rabi sladkorja za isto množino medu. Tri dele sladkorja skuha v dveh delih vode. Ako odvzame 80 kg medu, to težo deli s številom 5, in količnik množi s številom 3. N. pr. $80 : 5 = 16 \times 3 = 48$ kg sladkorja in $16 \times 2 = 32$ kg vode, skupaj $48 + 32 = 80$ kg.

Sladkor se najpreje v določeni množini vode skuha, da dobro zavré. Pene se posnamejo med vrenjem. Ko se shladi, se poklada čebelam. Čebele sladkor prebavijo ali invertirajo in pokrijejo,

4. Satovje v plemenjaku je lahko staro, samo da ni preveč trotovo. Trotovina ne spada v vališče, ampak na konce vališča, t. j. ob robih, zadej in spredaj, toda tudi tukaj ne čez mero.

5. Pravilna stavba satovja. Največ plemenjakov pokonča pozimi lakota, in ne mraz. Mraz čebelam ne škoduje dosti. Čim mrzleje je, toliko več jedó, da proizvajajo več gorkote. Kakor hitro pa zmanjka živeža, pomrjo čebele lakote, in ne vsled mraza. Spomladi tarna čebelar, da so mu čebele zmrznile, saj živeža so imele dosti. Seveda so imele živeža dosti, samo do njega niso mogle, in temu je bila vzrok stavba satovja.

Čebele prezimijo tesno stisnjene v podobi krogle ali grozda po ulicah na satovju. Da je krogla zaradi gorkote tem manjša in gostejša, se zarijejo čebele celo v prazne celice. Nad sabo ali za sabo morajo imeti med, za katerim se pomikajo navzgor ali nazaj. Starejše čebele so vedno nabiralke. Kakor po leti donašajo s paše mlajšem zarodu, tako so tudi po zimi vedno na površju krogle kakor odeja, in tik živeža, ki ga oddajajo v središče. Da vsled mraza ne obnemorejo, se menjajo, vendar do spomladi pade večina stark. Čebele pozimi ne menjavajo svojega sedeža, tudi če jim zmanjka živeža. Ako je vreme gorke, naneso med iz drugih ulic v svoje prejšnje bivališče, sicer pa pomrjo lakote, dasi je bilo v panju še dosti živeža.

Vzrok zakaj čebele niso mogle v mrazu do medu je bila stavba satovja.

O važnosti stavbe satovja za prezimovanje sem opisal natančneje lansko leto v „Slov. Čebelarju“. Tu še enkrat ponovim na kratko posebno tistim čebelarjem, ki lansko leto niso še brali „Slov. Čebelarja“.

V ležečem, t. j. v nizkem in dolgem panju bodi satovje vedno podolgem. Taki stavbi satovja pravimo „mrzla stavba“. Ker je satovje dolgo in nizko, ne pokladajo čebele medu nad sabo, ampak za sabo. Spredaj imajo veliko praznih celic, zadaj pa dovolj medu za katerim se pomikajo, in predno zmanjka po ulicah živeža, že mine zima. Ko bi pa stalo satovje nasprotno, namreč vsporedno s končnico, bilo bi veliko več ulic, kolikor bi jih čebele mogle zasedati. Prezimovati bi morale ali na satih polnih medu, kar je zelo slabo, ali pa v ulicah, kjer je na satovju dovolj praznih celic in malo medu, kar je še slabše. Lakote pomro, dasi je v zadnjih ulicah dovolj živeža, pa vsled mraza ne morejo do njega.

Pri pokončnem panju je ravno narobe, kakor pri ležečem. Panj je kratek in visok. Ulic je malo in satovje je visoko, na katerem imajo čebele nad sabo dovolj medu, spodaj pa praznih celic.

Ker sem sedaj opisal glavne pogoje, ki jih mora imeti plemenjak, pa v čebelnjak na delo!

Najprvo postavimo panj na tehtnico. Pokrov panjů nekoliko privzdignimo, pihnemo skoz špranjo dim in potem šele odvezamemo pokrov. Prazno satovje odstranimo. Ako mislimo čebele tega panju komu pridružiti, vzemimo mu polovico tega, kar mora imeti plemenjak, ker drugo polovico bo imel drugi. Okvirje nesimo v shrambo, odkrijemo z vilicami ali nožem pokrovce, in iztočimo med v točilu. To delo lahko opravlja kdo drug. Najbolj pripravne za odkrivanje satov so ženske. V točilo pride le satovje brez zalege. Ko bi prišla zalega med méd, se ta pokvari.

Da izvemo težo, koliko je v panju živeža, stehamo srednje star sat. Pri gerstungovcu se računa povprečno sat 50 *dkg*, panj 15 *kg*, žival 2 *kg* in zalego morda kakega $\frac{1}{2}$ *kg*. Vse to seštejemo, in kar je več teže, toliko je živeža.

Drugi ali tretji dan, ko so se čebele umirile, jih združimo. Za prezimovanje potrebuje Gerstungov panj 9 okvirjev, manjši panjovi nekoliko več.

Združenje, zamenjava matic in druga potrebna čebelarstva dela so bila že vsa popisana v letošnjem „Slov. Čebelarju.“

Pita se le zvečer, zjutraj pa se posodce zopet odstranijo. Najboljši so pitalni baloni.

Pri kranjskem panju spodrežemo satovje pri živi živali, ali prepodimo čebele v prazen panj. Čebele otresemo, satovje pa spravimo. Kdor ne najde matice, da bi združil, lahko vendar združi. Ali panj naloži, ali otrese čebele na tla, da se same sprosijo drugam, le matico umore čebele. Navadno pade tujka. Kranjski panj sedaj tudi lahko preložiramo v panj na satnike. Čebele prepodimo v novi panj, satovje pa urežemo v okvirje.

Ogrnili in zatlačili panjev ta mesec še ne bomo; to storimo šele o Vseh svetih.

Satovje hranimo v zaprtem prostoru in zažvepljamo, da se uniči zalega veš. Trotovo in slabo satovje prekuhamo v vosek.

Ko napitamo čebele, napravimo še račun, koliko smo pričebelarili, in glavno čebelarstvo delo je za letos končano.

Žalibog, da večina čebelarjev ne dela opisanih jesenskih opravil. Ko mine Mali Šmaren, brž zažvepljajo ubogo žival, ki se je tako trudila skozi celo leto, nalože panji na vozove in jih peljejo medarjem, kjer jih za slepo ceno prodajo, spomladi pa zopet od medarjev drago kupujejo nezanesljiv med. O takih čebelarjih ni vredno, da bi izgubljal besed, ker se jih ne prime noben nauk. Celu posmehujejo se, če jim oporekaš njihovo početje. Preje imajo denar v žepu, tem srečnejši so, nevedoč, da imajo sami škodo, medar pa dobiček.

Končno naznanjam, da o novem, preosnovljenem, davka prostem sladkorju še nisem dobil obvestila, ali se že izdeluje in kje ga prodajajo. Zato naj čebelarji za letos še kupijo kristaliziran sladkor. Prvič je cenejši, in drugič boljši za čebele kakor navadni sladkor. Dobi se le v večjih špecerijskih trgovinah.

~~~~~

Razna sredstva proti ropanju.

Ivan Lampe.

Ko mine ajdova paša, kar je pri nas navadno prve dni septembra, včasih pa tudi preje, nastane klanje zdaj v tem, zdaj v drugem čebelnjaku. Včasih je napaden posamezen panj, potem sosedni, in kmalu se je razširilo ropanje čez cel čebelnjak. Čebelar jadikuje, leta, prenaša in maši, išče pomoči, dobrega sveta. Kaj bi ne, saj je v nevarnosti več kot en panj, videti je, kot bi moralo biti v kratkem vse uničeno. Kakor preproge, zasedajo črne roparice čebelnjak, da se ne razloči panj od panjů. Kakor vrtavke se vrte po tleh; kepce kakor hruške padajo od strehe, na bližnjem drevju pa se zbira skoraj na vsakem listu klopčič čebel, ki pade tupatam na tla, pa se kmalu zopet zbere na istem mestu ali kje drugje. Skoz luknjo, bodisi tudi ozka, našle so pot tudi v čebelnjak ter tišče v špranje panjev, v katere bi niti igla ne mogla, ki pa vendar zadostujejo, da prihaja iz njih duh po medu. Kamor hočeš prijeti, povsodi čebele, ki srdito pikajo ter letajo po zraku, da si ne upaš odpreti niti oči, kaj šele usta. Tak je položaj čebelarja ob najhujšem ropanju. Kaj čuda, da sega po sredstvih, ki so včasih brez pomena, včasih smešna, včasih celo obupna. Tako sem naletel na čebelnjak, ki je bil tako gosto obložen z vejami in rjuhami, da ni bilo misliti, da bi katera čebela našla svoj panj. Pred drugim zopet so kurili, da se je kadilo kakor iz ogljenice, in tretji jih je celo smodil z gorečo bakljo pred prašnicami, da so se osmojene čebele kar valjale po tleh.

Vemo pač, da je lažje preprečiti ropanje, kakor ga ustaviti, vemo tudi, da je skoraj vselej čebelar sam kriv nastalemu ropanju, vemo, da tudi en sam brezmatičen panj ali en sam slabotnej povzroči ropanje, vemo, da je

duh po vosku in medu to, kar privabi čebele-roparice; vemo, da se roparice največkrat lotijo kakega manjšega čebelnjaka, zlasti kjer čebelari kak novinec, ki po večkrat na dan odpira panji; vemo končno, da je močno ljudstvo, ki nima več satovja, kakor ga obseda in ne več prostora, kakor ga rabi, večji-del nepremagljivo. Vse to vemo, ali tukaj se oziramo le na nastali rop, ne glede na to, kdo in kako ga je povzročil, in kaj se v takem slučaju stori, kaj bi bilo storiti.

Beremo o raznih zanesljivih sredstvih proti ropanju. Najstarejša so zoževanje žrel, dim in voda. Za temi bom navedel vrsto novejših sredstev, opomnim pa že tu, da se bom mimo vseh teh novejših vrnil končno k imenovanim najstarejšim.

Terpentinovo olje ima, čim slabše je, čim bolj po smodu diši, tem bolj neprijeten duh. Koder ž njim pomažeš, čebele ne sedejo; s tem oljem oškropljene pa poginejo. O brinovem olju velja vse, kar sem rekel o terpentinovem.

Apiol je vinski cvet, v katerem se je namakal peteršilj. Vinski cvet sam zase, še bolj pa s peteršiljevim hlapnim oljem, umori vsak mrčes, torej tudi čebelo.

Thymol je timijanova kislina, raztopljena v vinskem cvetu. Uporaba in učinek proti mrčesom je isti, kakor apiolov.

Karbolna kislina ali karbol je iz premogovih saj, torej zgoščen dim, sicer jako dobro razkuževalno sredstvo, toda užita bi bila strupena; rabiti jo pri čebelah bi bilo le zelo previdno v primerni oddaljenosti ali zelo razredčeno.

Isto velja za karbolinej, lizol, kreozot, solveol, kreolin, krezolin in bacillol, katerega je priporočal „Čebelar“ v zadnji številki kot najnovejše zanesljivo sredstvo proti ropanju, pa ga po „Bienenvatru“ napačno pisal „bacheloril“;*) ki so vsi snovi iz saj, oziroma iz dima, vsi razkuževalna in duhove uničujoča, pa več ali manj strupena sredstva, in se razločujejo med seboj le v tem, da so na razne načine vezana na milo.

Z bacillolom delal sem poizkuse. Ko sem prednjo končnico po roparicah napadenega panjú ž njim namazal, ni sedla nanjo niti ena čebela, dokler se ni tekočina posušila, kar je trajalo par ur. Čebele, domače in tuje so odletele in obletavale panj, ali pa posedale na bližnji koruzi, mencaje z nogami in brisaje se kakor muhe v pozni jeseni, obenem pa so tudi prenehale izletavati. Drugi dan je prišlo le malo roparic in tretji dan nič; čebele so zopet redno letele, in zunaj je bilo ljudstvo čvrsto, kakor preje.

Pelin in koprive sta vobče znani rastlini, katerih nikjer ne manjka. Z eno teh svežih rastlin se nadržnejo čebelnjakovi stebriči ali sploh mesta, kamor nočeš, da bi se roparice usedale in počivale, ali pa se jih obesi na taka mesta.

Če pregledamo vsa ta sredstva proti ropanju, najdemo glavni namen, ovirati vhod v panj čebelam sploh, najraje s tem, da uničimo ali premenimo

*) Bacillol je torej pravo ime v zadnji številki na str. 126. omenjene tekočine, in se dobi v lekarni; vsaj v Kranju ga imajo. Op. uredn.

iz panjev puhteč medeni duh, ki je privabil roparice. Ker pa s takimi dišečimi tvarinami ne odpodimo samo roparic, ampak motimo tudi domače čebele, da zamude glavno pašo, ki je omejena včasih le na malo dni, je jasno, da za vsako malenkost ni nadlegovati čebel z neprijetnimi dišavami, zakaj v največ slučajih, zlasti ako so v pravem stanu, odbile bodo napad že same. Vselej se to seveda ne uresniči, zlasti pri meni ne, ki mi vest drugega ne očita, kakor da čebelarim v mestu, okrog katerega se postavi v premeru dveh kilometrov 1000 - 1500 panjev čebel v ajdovo pašo, in kjer potrgajo medarji na stotine panjev.

Da ne bomo segali po prej navedenih smešnih in škodljivih sredstvih, ozirati se moramo predvsem na to, da bi uničevali z roparicami tudi domače čebele, ki branijo najprej zalego in matico, potem šele med in panj.

Ločiti roparice od domačih je prav lahko, dokler je klanje v začetku; takrat je na mestu 10 cm široka in 25 cm dolga deščica, s katero ročen čebelar pobije na tla svetločrne, od brade do brade švigajoče ogleduhe, in navadno odvrne žugajoče ropanje. Pozneje pa, ko je roparic vedno več in jih vsled drznosti ni več ločiti od domačih, pripreti je žrela na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ ali celo tako ozko, da zamorejo čebele le posamezno iz panjů in v panj; paziti pa je, da se zožena prašnica z mrtvimi čebelami ne zagati, ker sicer se ljudstvo v panju zaduši. V tako zožen panj se roparice ne upajo, in treba jih je le še odgnati od čebelnjaka. Vemo, da mrzla voda duh izpere, da po dežju rop samobsebi neha, vemo, da čebela z mrzlo vodo poškopljena takoj zbeži v svoj pravi panj, in vemo, da voda čebeli ne škoduje. V mrzli vodi imamo torej sredstvo, da ločimo domače čebele od roparic; čemu torej segati po drugih. Če dežja ni, škropimo jih z mrzlo vodo z brizgalko, škropilnico in z raznim razpršilnim orodjem. Kdor pa ima le malo število panjev, naloži naj jih zvečer na voz in prepelje v najmanj 4 kilometre oddaljen čebelnjak, ker pametnejši le mora biti čebelar, kot so čebele roparice, in po starem pregovoru pametnejši odneha.

Kedaj in koliko se sme v čebelnem panju izpreminjati hišni red?

Iv. Jurančič.

Prostor v vališču, na katerem čebele prezimujejo, imenujemo čebelni sedež ali gnezdo; ta obstoji iz 6—8 velikih ali 12—16 majhnih satov. Čebele si svoj sedež uredijo tako, kakor njihovi naravi in njihovemu razvitku najbolj ugaja. Človek jim celega izdelka ne more nikdar tako dobro sestaviti, da bi jim bilo vse po volji, ter da bi ne bilo treba nič popravljati. Od zgoraj je med, dalje doli zalega, in to vse tako lepo prikrojeno, da se en sat k drugemu lepo prilega. Ob straneh zalege je po razmerju paše in letnega časa več ali manj cvetnega prahu, in v naslednjih satih zopet med. Spretnega čebelarja oko je že tako vajeno na ta red, da se mu takoj ne zdi nekaj prav, ako

vidi v kakšnem panju kaj drugače. Misli si: Tukaj je gotovo nevešča roka vmes posegala, ali pa sploh ljudstvu česa manjka.

Za to naj bi bilo čebelno gnezdo za čebelarja nekaj nedotakljivega. Brez nujnega vzroka se naj nič ne izpreminja ali brez potrebe narazen jemlje. Stareji čebelar, zlasti če ima veliko število panjev, ne pride lahko v take izkušnje, da bi brez potrebe v panjih razkapal ter nadlegoval čebele pri delu in motil njihov hišni red, ker mu navadno še časa ne dostaja za potrebna opravila. Tembolj pa začetnik v svojem nezmernem veselju in strokovnem navdušenju ne more strpeti, da bi po dva- in še večkrat na dan panjev ne odpiral. Zlasti roji, ko zidajo satovje, imajo še posebno privlačno moč za novince; in ravno tem pogosto vznemirjanje največ škoduje, ker se čebele vsakokrat zdramijo in zmotijo, ko so bile lepo v „verigah“ sklenjene in v gručo združene k skupnemu delu. Kdor tako pogosto rad roje opazuje, naj panjev ne odpira, temveč naj se zadovoljuje le s pogledom skoz šipo. Tudi starim panjem ne stori dobro, če jih vsak dan odpiramo, satovje vun jemljemo itd., zakaj čebele hočejo mir pri svojem delu. Nekaj se jih vsakokrat izgubi, ko tu ali tam katero pritisnemo ali padajo na tla, zlasti mlade, ki še ne morejo letati.

Kadar se pri kakem večjem opraviilu sati iz panjů jemljejo, naj se obesijo v prejšnjem redu nazaj; brez vzroka in potrebe nič ne izpreminjajmo! Včasih pa je vendar umestno, celo potrebno v panju kaj popraviti, izpremeniti, oziroma sate v drugačen red spraviti, kakor so bili do zdaj. N. pr.:

1. Spomladi pri pregledovanju najdemo kak pokvarjen, plesniv, skrivljen ali drugače nepravilen sat; tega odstranimo, zlasti če je bil bolj v sredini vališča, ter ga nadomestimo z boljšim.

2. Ako smo v teku prejšnjega leta zamudili ali pozabili pri kakšnem panju odstraniti iz sredine kak trotov sat, ga zdaj predenemo celo na kraj ali nadomestimo s čebelnim. Če je sploh preveč trotovine, se ta do potrebne množine odvzame in zamenja.

3. Ko je pomladna ali poletna paša bolj ugodna cvetnemu prahu, nego medu, napolnijo čebele včasih skoraj vse celice v vališču s cvetnim prahom, tako da ni dovolj praznih celic za zalego. V tem slučaju denemo v sredino vališča 2—4 prazne, lepe sate, druge pa potegnemo bolj h kraju. V splošno dobri paši, zlasti ako imajo čebele pretesen prostor, napolnijo vse satovje z medom, da istotako manjka matici praznih celic za odlaganje jajec; pri tem se ravno tako dá v sredino par praznih satov.

4. Okoli 14 dni po prvcu je v starcih le malo ali nič zalege. Takrat je najugodnejši čas za obnavljanje satovja, ako je to že prestaro. V tem času se sati smejo več ali manj poljubno zamenjati. Stari, črni sati se iz gnezda odzamejo ter nadomestijo z novejimi.

5. Roji delajo včasih skrivljene ali drugače nepravilne sate, kar povzroča seveda nepravilna razdalja satnikov ali pomanjkljivi začetki. Take sate zavnajmo; ako to ne gre, pa odrežimo. Razdalja pa se seveda mora urediti, oziroma vzrok nepravilnosti satov odstraniti. Roji z dve- do triletnimi maticami

delajo radi več trotovine, kakor jim je potrebno. Takim dodajamo umetno satovje, da jim delo trotovine onemogočimo.

6. Če damo kakemu roju preveč prostora, se včasih (v dvovrstnem vališču) vseli na spodnji vrsti, zgornjo pa pusti pri miru in prazno. Temu se naj spodnja vrsta satnikov obesi v zgornje zarezne, zgornji satniki pa doli, da zgornjo najprej izdelata, sicer mu gorkota preveč odhaja navzgor v prazni prostor. Vrhutega se mu naj še prostor zmanjša za par satov, da obe vrsti tem hitreje izdelata.

7. Ko se spomladi prostor razširja, se naj prazni, oziroma umetni sati devajo le do zalege, torej med zalego in cvetni prah, nikar pa vmes med zalego. Šele v poznejšem času, n. pr. v poletju, ko je že veliko ljudstva in zunanja toplota že višja, se po en umeten sat dene med zalego. Če devamo preveč praznih oziroma umetnih satov vmes med zalego, ter je primeroma premalo čebel, morajo ob kraju zalego zapustiti, da zamorejo ostalo dovolj ogrevati in hraniti.

8. Včasih se kdo pritožuje, da mu čebele nočejo v medišče iti in tam delati, čeravno jim je dal satnike pravilno z začetki opremljene. Ako je paša preborna, ako imajo še v vališču dovolj praznega satovja ali celo preveč prostora, še celih izdelanih satov v medišču ne bodo obsedale in polnile, tem manj se bodo lotile umetnih satov ali celo začetkov. Če bi dajali čebelam v medišču še satovje na novo zidati, morali bi jih k temu siliti, in to bi nam pridelek medu zmanjšalo. Medišče odprimo šele takrat, ko v vališču prostora primankuje, bodisi zaradi obilice čebel ali zaradi množine medu. Takrat dajmo nekaj izdelanih in vsaj deloma z medom napolnjenih satov v medišče, v vališču pa te nadomestimo s praznimi ali z umetnimi. V vališču namreč, kjer je zalega in matica, tam se vsa delavnost osredotočuje, ter nam tukaj gotovo umetne sate prej izdelajo in napolnijo, ali z zalego ali z medom, kakor v medišču.

Vsako tako večje opravilo, oziroma prememba notranje oprave v panju, ki sega v središče čebelnega zimskega sedeža, se naj izvrši še pred koncem jesenske paše, da čebele* še lahko za zimo vse uredijo.

Iz spodnještajerskega čebelarskega društva.

Čebelarski shodi na Štajerskem.

Dne 6. septembra je bil v **Podčetrtku**.

Dne 8. septembra je bil v **Celju** pri čebelnjaku gosp. Samca v Ložnici ob 1/2 3. popoldne.

Dne 13. septembra bo pri **Sv. Urbanu pri Ptuj** pri čebelnjaku gosp. Colnarja ob 3. popoldne. Po predavanju zabaven večer s petjem in tamburanjem.

Iv. Jurančič.

Naše opazovalnice.

Poročevalec Anton Žnideršič.

Mesečni pregled: julij 1908.

Kraj	Učinek tehtanega panjů								Poraba ozir. prebitok	Temperatura			Izletnih dnevov	Dnevov					
	Donos			Upad			Najvišji donos	Dne		najvišja	najnižja	Srednja mesečna		z dežjem	s snegom	s solncem			z vetrom
	Mesečna tretjina															0	1/2	celi	
	1	2	3	1	2	3													
Ilirska Bistrica	110	20	—	85	120	90	55	3	165	29	12	20	31	13	—	2	15	14	9
Bitnje pri Boh. Bistrici	25	15	54	2	37	20	25	30	35	35	7	20	31	12	—	—	19	12	23
Ljubevč pri Idriji*)	30	—	—	20	65	73	20	4	128	30	11	20	30	15	—	8	5	18	7
Metlika	25	7	55	198	82	32	25	1	225	38	11	24 ⁵	31	11	—	1	15	15	31
Nabrežina	—	—	—	105	30	75	—	—	210	35	19	24	31	8	—	2	1	28	15
Podgorje pri Kamniku	50	25	10	35	90	120	20	19	160	33	9	20 ⁸	31	7	—	1	4	26	23
Struge pri Dobropoljah	40	55	15	70	170	105	30	11	235	29	6	18 ²	31	10	—	12	8	11	25
Tolmin	—	—	—	250	140	120	—	—	510	32	12	21	31	9	—	—	9	22	25

Črtica „—“ v koloni „Temperatura“ znači stopinje mraza, v koloni „Poraba ozir. prebitok“ znači porabo.

Ilirska Bistrica: V prvih dneh tega mesca še nekaj malo donosa; potem pa konec; koj na to se je začelo preganjanje trotov. Lipe, ki so začetkom mesca cvetele, so malo ali nič dale. Tehtani panj je zaostajal za drugimi; nesposobna matica se je morala zamenjati. Žnideršič.

Bitnje pri Bohinjski Bistrici: S pričetkom mesca grede čebele v razvoju navzdol. Nagnenje do rojenja popolnoma ponehalo. Preganjanje trotov pričelo že v začetku mesca. Konec druge tretjine popolna letargija. Roje iz tega mesca kakor tudi izrojence je bilo treba krmiti. Do ropanja v kljub slabi paši ni bilo nagnenja. Ob matice je prišlo malo izrojencev. Konec mesca se paša zopet odpira. J. Strgar.

Ljubevč: Ta mesec je bil vsled pomanjkanja paše manj vreden kot pretekli. Rastline so že večinoma odcvetele, le v gozdu in na kaki detelji dobijo še malo živeža. V našem čebelnjaku imamo sedaj 75 panjev čebel, ki so dobro razviti in tudi precej težki. Samo par zadnjih rojev moram pitati ob slabem vremenu. Ako bode ajdova paša dobra, potem bode letos povoljen uspeh. St. pl. Premerstein.

Metlika: Česar sem se bal, se je žal izpolnilo: julij je bil prav otožen za tukajšnje čebelarje. Vse cvetice so že požgane, in dežja le ni. Kar ga je padlo v tem mescu, je v trenutku izginil, ker so tla razbeljena in razpokana. Kakor zre letos živinorejec obupno v bodočnost, enako se godi tudi

nam čebelarjem. Ajde so ljudje precej posejali, a kaj, ko je vedno enaka; nezadačen sladkor zna biti letos naša edina rešitev. Konrad Barlé.

Podgorje: Velika suša v juniju, nadaljevala se je tudi v juliju. Čebelam se je moralo stalno klasti. Kdor je to v izdatni meri storil, temu so se dobro razvile ter postale za jesensko pašo pripravljene; v nasprotnih slučajih so pa ljudstva po nekaterih čebelnjakih gladu umirala. Že 3 mesce nimamo izdatnega dežja. Otava, ki je navadno vzdrževala ljudstva do jesenske paše, je letos popolnoma uničena. Edino naše upanje je še ajda: ako nas pa še ta prevari, potem bodi nam in našim ljubljenkam Bog milostljiv! Sallath.

Tolmin: Ta mesec je bil najslabši v letu. Silna suša je vzela čebelam vso pašo. Več plemenjakov mi je prišlo ob matico; lani so se mi vse matice drugcev in izrojencev srečno oprušile. Rojev je bilo malo. Fr. Kašca.

ŠTAJERSKE PODRUŽNICE.

Čebelarske podružnice na Spodnjem Štajerskem, katere še niso doposlane prispevkov osrednjemu društvu za Spodnje Štajersko, so prošene, naj ne pozabijo svoje dolžnosti nasproti temu društvu in naj pošljejo prispevke na naslov blagajničarja gospoda Josipa Kosi, c. kr. poštnege oficijala v Celju.

Približuje se jesen in s tem konec letošnjega čebelarskega leta. Ni torej samo naša dolžnost, da uredimo svoje čebele, ampak moramo se spominjati tudi naših društvenih dolžnosti. Kosi.

KRANJSKE PODRUŽNICE.

Podružnica Škofjaloka. Pretečeni mesec izgubila je naša čebelarska podružnica zvestega člana v osebi gospoda Matevža Pintarja, čebelarja, posestnika in trgovca pri sv. Duhu pri Škofjiloki. Naj bi mu svetila večna luč! Se priporoča vsem čebelarjem tovarišem v blag spomin.

M. Vidmar, tajnik.

Listnica upravnništva.

Na razne reklamacije bodi naznanjeno, da so prve tri številke „Čebelarja“ pošle.

I. N. Babnik.

MALA NAZNANILA.

Pod tem naslovom objavljamo ponudbe članov brezplačno, to pa le **dvakrat v letu.**

30—40 navadnih kranjskih panjev čebel za v ajdovo pašo proda po dogovoru Jernej Pogorelec, Struge, p. Videm-Dobrepolje.
Lep pristen vosek od neokuženih čebel, 5 kg po 4 K ima na prodaj Alojzij Filipič, čebelar v Pristavi, p. Ljutomer.

Kupujem na vago čebele na med po pis-
menem al oseb-
nem dogovoru. Stefan
Homan, Suha št. 30 pri Škofjiloki.

Garantirano zanesljiv

med - pitanec

5 kg 7 K.

Prodaja:

Iz garantirano čistega voska

umetno safovje

Prodaja: 1 kg 4 K 40 h.

FR. UNGER, Spodnja Šiška pri Ljubljani.

Semena rdeče detelje (inkarnat), esparsete, facelije, ranjak
● ali uročnik (Tannen- oder Wundklee) ●

zelo medunosne cvetlice prodaja

J. KORDIN v Ljubljani.

Čebelarским društvom in čebelarjem

priporočam

škatljice za razpošiljanje matic po pošti

kakor tudi

lipove remelce za satnike

po najnižji cení.

Mizarstvo s stroji. **JAKOB ŽUMER** Gorje — Gorenjsko.

Udnina (2 K) in reklamacije naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Čebelarja“ v Ljubljani, dopisi in članki za list pa uredniku „Slovenskega Čebelarja“ Fr. Rojnu, nadučitelju v Šmartnem pri Kranju.

Odgovorni urednik Mihael Rožanec. — Lastnik „Slovensko čebelarско društvo.“

Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani.